
Professionell informationssökning

JUKKA ENGLUND

Centralbiblioteket för Hälsovetenskap - Terkko erbjuder sina kunder omfattande digitala informationstjänster på finska och engelska via tjänsten Terkko Online (<http://www.terkko.helsinki.fi/>). Man kan indela den elektroniska verksamhetsmiljö som de moderna biblioteken erbjuder i tre områden: innehåll (content), verktyg (tools) och tjänster (services).

INNEHÅLL (CONTENT)

Det innehåll man erbjuder kunderna är naturligtvis ryggraden i alla biblioteks verksamhet. Typer av innehåll är databaser, vetenskapliga tidskrifter och böcker.

Terkko kan i praktiken erbjuda alla de centrala referensdatabaserna inom medicinen och dess randområden. Dessutom har man utökat samlingarna med några databaser som grundar sig på läkemedelsinformation. Via ISI Web of Knowledge har man tillgång till alla referensindex samt till bl.a. databasen Journal Citation Reports, som innehåller Impact Factor-värdena för alla tidskrifter.

Genom de centraliserade anskaffningar som det nationella elektroniska biblioteket FinELib gör, kan Terkkos kunder också använda en stor mängd centrala databaser inom andra områden. Av dessa kan nämnas bl.a. PsycINFO, ProQuest Direct och Sociological Abstracts. Det breda spektret av databaser möjliggör en fruktbar tvärvetenskaplig informationssökning.

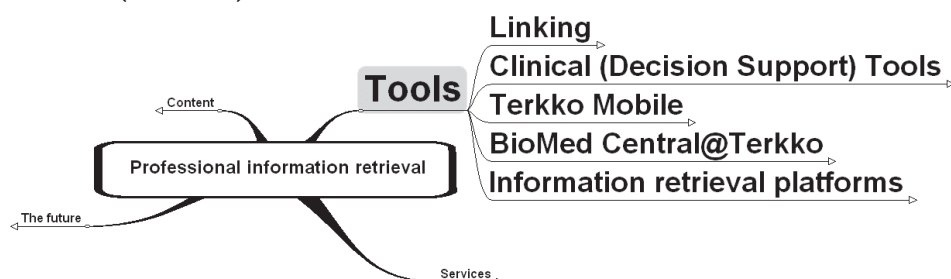
Vetenskapliga fulltexttidskrifter utgör naturligtvis basmaterialet i ett medicinskt bibliotek. I databasen e-journals, som upprätthålls gemensamt av de olika biblioteken vid Helsingfors universitet, finns för närvarande ca 9 000 tidskrifter. På de infosidor för tidskrifterna som finns i databasen kan man via länken Helka lätt kontrollera om tidskriften finns tillgänglig i tryckt version. Man kan göra effektiva sökningar i databasen, och man kan bläddra bland tidningarna också enligt deras namn. Terkkos kunder kan använda databasen e-journals via tjänsten JournalNavigator.

I Terkkos tjänst BookNavigator kan man hitta flera tiotals e-böcker av hög kvalitet. Som exempel kan nämnas Oxford Textbook of Medicine, Harrison's Online (Harrison's Principles of Internal Medicine) och Cancer Handbook från Nature Publishing Group. Böckerna används med hjälp av en webbläsare, och biblioteket har licens för ett visst antal samtidigt användare. På så sätt är böck-

erna egentligen databaser som använder sig av bokformatet närmast av marknadsförings-skal. Förutom webböckerna erbjuder Terkko

sina kunder också några PDA-böcker. Dem kan man använda med en handdator så att man alltid har dem med sig.

VERKTYG (TOOLS)

Verktyg gör det möjligt att utnyttja det innehåll som biblioteket använder. Med hjälp av digitala verktyg kan man ge innehållet ett tilläggsvärde. Verktygen är det som skiljer ett traditionellt bibliotek från ett digitalt bibliotek.

Användargränssnitt för att söka vetenskaplig information är en betydelsefull faktor för att sökningen skall lyckas. De avgör i mycket hög utsträckning vad som är möjligt och vad som inte är det. I kommersiella medicinska tillämpningar intar två gränssnitt en speciellt viktig ställning: Ovid från företaget Wolters Kluwer och ScienceDirect från företaget Reed Elsevier.

Båda dessa företag strävar efter att integrera så mycket innehåll som möjligt så att det kan sökas via deras tjänster. Ovid gör det möjligt att länka också ScienceDirect-materialet till sin egen tjänst. Därför har Terkkos viktigaste databaser införskaffats för att användas just via Ovid Platform.

Ett täckande och vidsträckt system av länkar är ett av de bästa sätten att ge digitala samlingar ett tilläggsvärde. Det mest använda länksystemet är CrossRef, som använder sig av DOI, Digital Object Identifier-koden. Med hjälp av DOI-koden kan man entydigt identifiera ett elektroniskt dokument. OpenLinks är ett verktygsprogram som hör till Ovid och som använder sig av CrossRef-databasen.

Programmet gör det möjligt att länka artiklar från Ovid till utomstående licensierat material t.ex. Elseviers fulltexttidskrifter. Det är också möjligt att länka åt det andra hållet: från PubMed-databasen kommer man direkt till Ovidmaterialet genom att välja LinkOut. OpenURL är ett annat viktigt sätt att utnyttja länkar, och SFX-tjänsten som använder sig av detta kommer att bli tillgänglig via Terkko inom de närmaste månaderna.

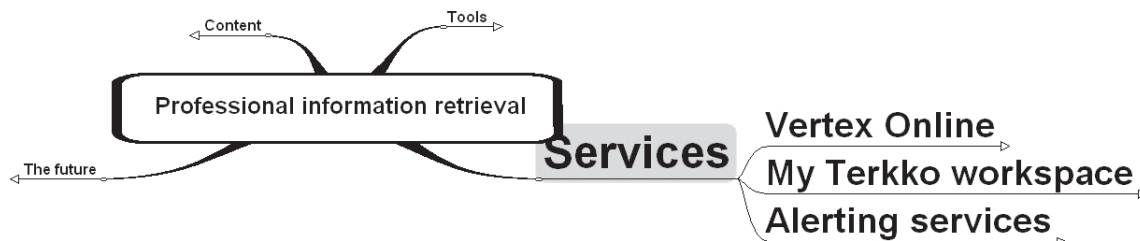
De dagliga verktyg som riktar sig till kliniskt verksamma läkare utvecklas också hela tiden. Då det gäller dessa verktyg bör man komma ihåg att de via länkar borde ge tillgång också till annat slags material, så som referensdatabaser och originalpublikationer. I Terkkos samlingar finns bl.a. databasen MedWeaver som man kan använda på detta sätt. Terkko Handbibliotek (Terkko Mobile) är ett PDA-bibliotek som kan styras med en handdator. Till Terkkos förfogande står bl.a. mobilplattformen CogniQ från Unbound Medicine, som bearbetar Ovids material och boken Harrison's Online så att de går att använda via en handdator. Dessutom kan man ladda ner vissa av BMJ Publishing Groups PDA-böcker via Terkko Handbibliotek.

Open Access är ett nytt sätt att publicera vetenskapligt material. Tillgången till detta slag av material är inte licensbelagd, utan vem som helst kan använda materialet. BioMed Central är en av pionjärerna inom Open Access-publiceringen. Terkko har skaffat sig s.k. institutionellt medlemskap i BioMed Central, vilket gör att forskare inom Helsingfors universitet och HNS kan publicera sina artiklar kostnadsfritt. Med avtalet kan man också grunda en tidskrift inom sitt eget forskningsområde.

FÖRFATTAREN

Pol.mag. Jukka Englund är utvecklingschef vid Centralbiblioteket för hälsovetenskap – Terkko

TJÄNSTER (SERVICES)

Terkko har utvecklat olika slags tjänster genom att förena innehållssamlingarna och olika slag av verktyg. Här följer i korthet några exempel.

Vertex Online är en server för Ovid-innehållen. Då man använder den kan man dra nytta av olika infallsvinklar. Databasen Medline kan t.ex. fungera som portal till den medicinska informationen. Från referensdatabasen Medline kan man med hjälp av länkar förflytta sig både internt och externt, till databaser för evidensbaserad medicin eller till olika slag av annat fulltextmaterial. Klinikerns utgångspunkt kan vara programmet MedWeaver, som innehåller länkar till MedLine och via MedLine också till annat material. Ovid@Hand är ett webbibliotek som samverkar smidigt med kundens egen handdator. Med hjälp av det får man ett personligt, skräddarsytt perspektiv på innehållssamlingarna.

Också via tjänsten Terkko workspace kan kunden lätt hitta alla personliga tjänster som kan skräddarsys.

Med My JournalNavigator kan man göra en egen tidskriftshylla utgående från de tusentals tidskrifter som finns i hela JournalNavigator-tjänsten. Genom den hittar man lätt och utan besvär sina egna viktiga tidskrifter. Med programmet RefWorks kan man göra en egen personlig referensdatabas. Eftersom RefWorks är webbaserad, kan man i den lätt integrera t.ex. direkta länkar till fulltextartiklarna.

Då man bedriver ny forskning är det av yttersta vikt att följa den nya litteraturen och

håller sig informerad. Också för detta ändamål har Terkko utvecklat tjänster som kunderna kan beställa. Vertexpress skickar de senaste referenserna automatiskt per e-post. Terkko InstantMedline erbjuder kunden en webbsida som uppdateras automatiskt varje dag. På så sätt kan man i praktiken i realtid följa med nya publikationer inom sitt område. Faculty of 1000 är en innovativ tjänst som söker fram och utvärderar de intressantaste nya publikationerna. Urvalen görs av toppforskare inom sina respektive områden.

Trender inom den närmaste framtiden är bl.a.:

- ett utökat länksystem: mångsidigare än tidigare, kommer att innehålla också nya slag av information (så som bilder och läkemedelsdatabaser)
- redskap som utvecklats för klinikerna kommer att utvecklas ytterligare
- en stärkt ställning för Open Access inom elektronisk publicering: de ökande kostnaderna och tekniska problem med licensierat material sporrar forskare att publicera allt mera i Open Access-tidskrifterna.

POL.MAG. JUKKA ENGLUND
CENTRALBIBLIOTEKET FÖR HÄLSOVETENSKAP
- TERKKO
PB 61
00014 HELSINGFORS UNIVERSITET
jukka.englund@helsinki.fi